

Kısaca Konu Başlıkları gizle

- 1 Aristoteles'e Göre Eudaimonia
- 2 Bilgelik, Erdem ve Haz
- 3 Diğer Düşünörlere Göre Eudaimonia
- 4 Sonuç

Eudaimonia Nedir? “Eudaimonia” sözcüğünün kökeni Antik Yunanca'ya dayanmakta ve dilimize genellikle “**mutluluk**” olarak çevrilmektedir. Yunan filozoflarının, kanaatkârlık, hoşnutluk ve iyi olma hali (well-being) üzerine yazdıkları eserlerde **Eudaimonia** kavramının sıklıkla irdelendiği görölmektedir.

Aristoteles'e Göre Eudaimonia

Pek çok Yunan düşünür, etik anlayışları çerçevesinde “**mutluluğa nasıl ulaşılır?**” sorusuna çeşitli yanıtlar aramışsa da, **Eudaimonia**'nın en kapsamlı şekilde **Aristoteles**'in çalışmalarında, özellikle de Nikhomakos'a Etik ve Eudemos'a Etik eserlerinde ele alınmıştır. Aristoteles'e göre mutluluk; bilgelik, erdem ve haz ilkelerinin rasyonel bir bileşimiyle elde edilebilir.

Eudaimonia'nın bileşenleri hakkında Yunan filozoflarının farklı görüşleri olmakla beraber, hepsinin ortak paydada bulunduğu bileşen “**erdem**”dir. Örneğin, Sokrates'e göre erdemli davranışlar, mutluluğu temin etmenin öncülü ve tek yoludur. **Platon**, Sokrates'in bu görüşlerini kendi felsefesiyle harmanlayarak, erdemli bir ruh yetiştirmenin, mutluluğun anahtarı olduğunu ifade etmiştir. Aristoteles'in tezi ise, mutluluğun, erdemlerin **rasyonel** bir şekilde uygulanmasının ortaya çıkardığı bir sonuç olduğu şeklindedir. Aristoteles'e göre, yalnızca insan akıl **yürütme** iradesine sahiptir; dolayısıyla, insanın mutluluğu (hayvanların daha süfli hazlarına nazaran), erdemli işler yapmak için aktif bir şekilde akıl yürütmesi ve bu işleri, potansiyelinin elverdiği en iyi şekilde yapmasından ileri gelir.

Aristoteles **Eudaimonia**'yı, sadece kendi içinde ve kendisini gaye edinen bir iyiliği yaşamak olarak tanımlar. Öyle ya, “**gaye nedir?**” diye soracak olsak, varlığı kendinden menkul, başka bir şeye ulaşmak için aranan değil, kendisi ulaşılmak istenen; yalnızca kendisi için tercih edilen olguya gaye denir. Bu bakımdan, eylemlerin güdülendiği, kendisine yöneldiği nihai gaye olan mutluluk bizatihi kendi kendine yeten ve nihai bir gaye olarak görülebilir. Tam da bu nedenle, mutluluğun nasıl tanımlandığı ayrı bir önem taşımaktadır.

Bilgelik, Erdem ve Haz

Aristoteles'e göre esas Eudaimonia, yukarıda da vurguladığımız *bilgelik*, *erdem* ve *haz* ilkelerinin *rasyonel bir dengede* buluşturulmasıyla deneyimlenir. Aristoteles'in temel savı, mutluluğun geçici bir hâl olmayıp aktif bir eylem olduğu; buna karşılık, hazzın, arzu edilen bir eylemin, engellenmeden, serbestçe gerçekleştirilmesi olduğu şeklindedir. Bu iki önermeden yola çıkarak **Aristoteles** şu sonuca varmaktadır: Eğer birey, bilgelik ve erdem hâllerini, engellenmeden gerçekleştirebilme hazzını yaşarsa mutluluğa ulaşır. O halde, Aristoteles, Platon'dan farklı olarak, hazzın aslen iyi bir şey olduğunu düşünür. Zira, haz, öncelikle hem akledabilen hem de akledemeyen canlıların kendisine yöneldiği olgu olarak iyidir. Ancak, daha da önemlisi, Aristoteles, hazlar arasında ayrıma gitmiş; bazı hazların iyi bazı hazların ise kötü hazlar olduğunu öner sürmüştür. Bu nedenle Eudaimonia ile vurgulanan iyi olma hâli, hedonist mutlulukla, tam aksine tüm hazların kötücül olduğunu savunan diğer uçtaki yaklaşıma nispeten, **Aristoteles** etiğinde "**Altın Orta**" olarak bilinen, aktif bir tutumu yansıtır.

Diğer Düşünelere Göre Eudaimonia

Kinik filozof Diyojen, dışsal koşullar ne olursa olsun, "**erdem**"in başlı başına mutluluğun kaynağı olduğunu ve kendi kendine yeterli olduğunu vurgulamıştır. Stoacı okulun kurucusu Zeno ve diğer Stoacılar, olumsuz hayat koşullarının insanların mutlu olma kapasitesini azalttığı nosyonuna karşı çıkmış; cömertlik, adalet ve cesaret erdemlerini benimseyen tutum ve davranışların dışsal herhangi bir etkiye üstün geleceğini savunmuşlardır.

Eudaimonia'dan söz eden bir başka düşünür yine Antik Yunan filozoflarından Epikuros'tur. Epikuros, "**erdem**"in gerekliliğini saklı tutmuşsa da, Epikuros için erdem, Eudaimonia'nın bir bileşeni olmayıp, yalnızca hazzın daha saf bir biçimine giden yolu ifade etmektedir. Epikurosçu öğretinin özünde hazzın yeşertilmesi ve acının engellenmesi yer almaktadır; bu bağlamda "**erdem**", hazların en kirlenmemiş olanına ulaştırılan araçtır. Epikuros, erdemleri benimseyip uygulamak gerektiğini savunur, çünkü deyim yerindeyse, erdemlerle ilişkili rafine hazlar, mutluluğa rafine hazlar mutluluğa ulaştıracaktır.

Sonuç

Mutluluk, Antik çağlardan günümüze insanoğlunun üzerinde belki de en çok durduğu, teleolojik (gaye güdücü) felsefelerde nihai bir gaye olarak tanımlansa da, düşünürlerin farklı bakış açılarıyla sorguladığı bir kavram olagelmıştır. Yirminci yüzyılın ortalarında, Eudaimonia uygulamalı etik alanında yeniden bir araştırma konusu olarak gündeme

Bu PDF içerik konuanlatimi.net sitesine aittir ve farklı bir web sitesinde tıklanabilir kaynak link verilmeden paylaşılması / görüntülenmesi yasaktır.

gelmiştir.

Filozof Elizabeth Anscombe, maddi ve ölçülebilir değerleri her şeyin üzerinde tutan faydacı etik teorilerine karşı erdem etiğini savunduğu yaklaşımında Eudaimonia'ya sık sık başvurmuştur. Yirminci yüzyılın sonlarına doğru ise, Eudaimonia, kişisel mutluluk ve iyi olma hâline ilişkin çeşitli psikolojik teorileri etkilemiş; "paylaşılan değerleri sistemi"ne adanan bir mutluluk esası üzerinde bir dizi davranışsal yaklaşımın oluşturulmasına katkıda bulunmuştur. Son yıllarda, özellikle pozitif psikoloji alanında yapılan çalışmalar da göstermektedir ki, mutluluk, gelip geçici hazlarla, tükenmeye muhtaç zevklerle erişilecek bir hâl değildir; içinde, "erdem" olarak niteleyebileceğimiz manevi değerlerin ve pozitif ilkelerin olmadığı bir mutluluk anlayışı, Eudaimonia ile temsil edilen en yüksek iyi ve nihai gaye olarak mutluluktan uzaktır.